

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.
Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Naročnike prosimo, naj plačajo list, ker jim ga moramo drugače vstaviti. Naročnina je 4 K, za pol leta 2 K za Ameriko 6 kron.

Bosna prodana Madjarom.

Milijone denarja, tisoče življenj avstrijskih narodov je že stala Bosna. Kratek upogled v zgodovino okupirane Bosne kaže, da so na krvi in davku Avstrijci sodelovali z 90%.

Ves čas se že Ogrska redi od Bosne. Gospodarsko so Madjari že desetletja zlorabljali in trli Bošnjake. Kalaj in Burian sta za to od nekdanj skrbela.

Zadnji čas se je izvedelo, da je bosanska vlada, t. j. skupno finančno ministerstvo dalo koncesijo madžarski banki ter ji zagotovilo posebne prednosti (privilegije), med njimi privilegij, da sme le ona izpeljati razdolžitvev kmetov. Pri tem poslu bo banka ogromno zaslužila. Ker bo le ona se smela stem pečati, bo tudi drla kmete na vse pretege. Obresti bodo tekle na Ogersko, kamor Avstrijci denar posojajo. Mesto da bi šel denar neposredno v Bosno, gre preko Madjarov, da se ti na njem rede in da bo plačal bosanski kmet par procentov več. Oderuške določbe v statutih nove banke so take, da bi povsod drugod take izsesovalce zaprli, tukaj pa jih koncesionirajo in še s privilegiji in monopoli obdarujejo.

Zgodilo se je to koncesioniranje proti volji avstrijskega parlamenta, ki je že poprej enoglasno protestiral.

Sedaj pa izvemo, da je koncesiji pritrčila tudi **c. kr. avstrijska vlada Binertova**. Bosna je **prodana** Madjarom in njih židovskemu oderuštvu z pritrditvijo c. kr. vlade.

Naš parlament je te dni jako hud. V opoziciji proti vladi so vsi razun krščanskih socialcev in Poljakov. Tudi naši klerikalci so ostro naskočili vlado. Prav je tako. To pot smo edini. A mi želimo, da so poslanci dosledni, da bodo tudi pri vseh glasovanjih ostali proti Binertu.

Sedaj je čas, da se strmoglavi Slovanom strupeno sovražna vlada Binert-Hohenburger. Če se ne bodo dali poslanci kupiti za male drobtine v prilog svoji stranki, bo narod odrešen svojega najhujšega sovražnika — c. kr. vlade.

Politične vesti.

Polom goriškega italijanstva. Zagrmela je največja denarna trdnjava goriških Lahov — „Banca popolare.“ Člani načelstva med njimi župan Bombič, bivši župan Marani in odvetnik Luzato, strupena židovska prikazen, ki jo tudi Slovenci podpirajo, so morali podpisati, da pokrijejo izgube. Ali bodo to mogli, ni gotovo. Na izgubi so prizadeti edino in izključno Italijani.

Kriza na Ogerskem. Vse kaže, da postane ministerski predsednik grof Andrassi. Cesar je izjavil, da odklanja ministerstvo, ki bi bilo sestavljeno edino iz neodvisne stranke.

Deželni odbornik Jarc je sila hud na „Notranjca“. Preteklo nedeljo je ropotal na shodu v ljubljanskem Unionu. Pravzaprav je priznal, kar smo pisali o korupciji v deželnem odboru, priznal je, da dr. Pogačnik nima delokroga, molče priznal tudi pritisk na uradnike deželnega odbora. Nič ne pomaga: politika žlahte in korita je še sedaj izključna last klerikalcev.

Dopisi.

Iz Žirovske občine. Svet napreduje, mi tudi; dobro delo rodi dober sad. Tri članice Marijine družbe so menda blagoslovljene. Tako upamo, da se kmalo pomnoži število Marijinih otrok. Posebno blago srce je izkazalo neko dekle tam nekje v Mrzlem vrhu, katera je celo zimo (tako se govori) sprejemala krepkega fanta (rešetarja iz Ribnice). Mož jej je ostal hvaležen in jej

postregel z vso svojo moško postrežljivostjo. Zdaj se hvali, da ji je bil „mladi bog“.

Mačka miško ulovi,
Za vrat ji kremplje zasadi;
Kjer skupaj dva sta noč in dan;
Prav rado nekaj se zgodi! . . .

Zgodilo se je tudi tukaj in pričakujemo srečnega družinskega dogodka! — Tudi član telovadnega odseka „orel“, je bil tako uljuden, da je bil zvest odjemalec pri dveh trgovcih. (Ti šmentani trgovci imajo itak vsega na razpolago imponujejo vsakomur). Fant je nabasal razglednic, češpelj, krink itd. in ker je ravno slučajno pozabil plačati, mu je nespametno urejena ljudska družba preskrbela brezplačno stanovanje in hrano. Tudi predtelovadec „orlov“ noče iz prevelikega patriotizma plačati patenta za svojo mizarско obrt, samo radi tega, da plačuje kazni in s tem državo podpira. Oj kako so vzorni državljani.

Domače vesti.

Telovadno društvo „Sokol“ v Postojni izreka tem potom slavnemu pevskeemu društvu „Postojna“ v Postojni najiskrenejšo zahvalo za izročeni znesek K 63·22 kot čisti dohodek veselice, prirejene dne 22. aprila t. l. v prid sklada za „Sokolski dom“. Želeč, da bi tudi druga narodna društva posnemala vrlo pevsko

društvo „Postojna“, kličemo mu krepki sokolski na zdar in srčna hvala! Za odbor: Fran Paternost, t. č. starosta, Fran Kutin, t. č. blagajnik.

Vojaška uprava se je odločila, da opusti dose-danje vojaško topničarsko strelišče na Krškem in si uredi novo pri Trnju, občina Št. Peter na Notranjskem. Tozadevna vojaška komisija, ki ureja strelišča, se že nahaja na licu mesta. Vsekako bo to velika pridobitev in povzdig prometa za dotične revne kraje.

Postojnska župna cerkev se nahaja sedaj v takem neredu, da ne pomnijo še stari ljudje. Minulo je že skoro leto, kar ni več petja v cerkvi, v šolo tudi ne vabi že skoro leto dnij običajno zvonjenje z malim zvonom, sedaj pa se je vstavila še cerkvena ura, ki že mesec dnij ne funkcionira. Res vzoren red in uprava cerkve. Kaj pa porečejo prevzvišeni, ko pridejo na birmovanje v Postojno? Mi bi mu svetovali, naj da mesto za deficite raznih veselice nekaj za postojnsko cerkveno uro in nekaj za organista, seveda iz privatne šatule. Tudi znamenje časa. Kmalu bode v Postojni kakor na Ravberkomandi, kjer Tišlerjev Jože le po svojem krulečem želodcu mora konstatirati, kedaj je poludne. Pa zdravi!

Shod v Rakeku bo v nedeljo, 9. t. m. ob pol 4. uri popoldan pri Domicelju. Govorita dr. Ivan Tavčar in dr. Gregor Žerjav.

Listek.

Nekaj cerkvene zgodovine.

(Dalje.)

Izza samostanskih sten.

Ne poznam družega boga, nego lastno samopašnost . . . Poznajo me kot uda družbe Jezusove, a od Jezusa nimam ničesar družega nego golo ime.

Italjanski letak iz 17. stoletja.

„Jurče, nič se me ne boj,
Glej le na trebušček svoj,
Kadar svet boš ta ostavil,
V miru vžitek boš prebavil.“

H. Heine.

Leto 1640 je rojstveno leto jezuitskega reda, ali reda družbe Jezusove. Ko je protestantizem razdejal samovlado rimsko katoliške cerkve, tedaj ji je vstal rešitelj v osebi španskega plemenitaša Ignacija Lojola. Red, kojega vstvaritelj je ta svetnik, razprostrl je kmalu mreže čez vse dežele in tako vidimo, da so se vgnezdili že leta 1551 prvi patri (očetje) jezuiti na Dunaju. Za časa vladarja Rudolfa II. (1576 do 1612) zarili so se ti zviteži, kakor črv v stržen, v javno in zasebno življenje, v šolo in vlado. Glavni prostor njihovega premetenega delovanja je bila spovednica in kmalu je od njih gojeni duh pokornosti in brez-pogojne udanosti zavzemal vladujoče mesto. V šolah

so si z navidezno duševno dresuro pripravljali krotke ovce za svoje namenē. Nastopila je jezuitska morala, kar bi se še moglo upoštevati, ako bi bili ti mračnjaki sami imeli kaj morale.

Vsako sredstvo jim je bilo sveto, ako so le do-segli svoj namen, tudi najpodlejše. Nočemo govoriti o tem, koliko nesreče so ti črni lisjaki v družabnem življenju zakrivili, samo iz tisoč in tisoč slučajev, kako so izpolnjevali obljubo čistosti, hočemo jih nekaj v naslednjem razkriti.

Naravni zakoni so trdni in neizprosni. Čimbolj in čimdalje kdo zatira v sebi svoj naravni nagon, s tem večjo in brezobzirnejšo silo bruhne potem na dan. Ustavljati se naravnim zakonom je nemogoče in pomeni smrt dotičnega, ki bi to skušal. Kakor je naravna potreba, da se hranimo, ravno tako sili narava človeka, da se spolno družiti in ohrani s tem svoj rod. Istina je, da se da tista moč, ki je namenjena za pomnožitev ozir. ohranitev rodu obrniti v druge namene. Toda lastnosti tega presnavljanja moči v višje namene niso dane vsakemu človeku.

Zato ni čuda, da so se dogajala in se še dogajajo za samostanskimi stenami najbolj nenaravna dejanja, ker se ravno tam skuša spolni čut popolnoma zadušiti.

Poglejmo samo nekaj slučajev, kako so jezuitje (misijonarji) izpolnjevali obljubo čistosti. Nikolaj Koprivetij, profesor na jezuitskem kolegiju v Gradcu je zapeljal na dvoru nadvojvoda Karola mlado plemkinjo. Postala je mati, a otroka so jezuitje prevzeli in — iz-

Majnikov izlet v Orehek nam je pokvaril majnikov — sneg in dež. Priredili bomo izlet kakšno drugo nedeljo v drugi polovici maja ali začetkom junija, ko lahko računamo, da bo lepo vreme. Objavili bomo pravočasno, kdaj se izlet vrši.

Slovenski orgljarski mojstri so sedaj na Kranjskem štirje. Navzlic temu naročajo nekatera cerkvena predstojništva za slovenske denarje orglje v Feldkirhnu na Predarelskem in v Mariboru (n. pr. za šmartinsko cerkev poleg Litije). Svoji k svojim!

Nemški pesnik Roseger poziva imovite rojake, da naj se vsaj v petih letih s podpisom zavežejo darovati v nemške narodno-napadalne namene po 2000 K. Darovalcev bodi 1000 in kadar se zagotovi tisoči podpis, naj se pobere obljubljeni prispevki, ki jih bo 2 milijona. Prvi darovalec je Roseger sam. Kakšno bodi naše protidejstvo? Podobna zbirka v našo obrambo!

Slovenska gledališka predstava na Dunaju. „Divjega lovca“ bodo igrali 8. maja ob 8. uri zvečer v Češkem Narodnem domu. Želeti je, da se dunajski Slovenci obilno udeleže te priredbe.

A. Lassnik pri obravnavi za nemške table ni hotela umeti slovensko, sodniki so ji morali slovenske govore predstavljati! Hči je slovenskih starišev, ki živi nad 40 let sredi Ljubljane — izključeno je, da bi slovenski ne znala. Nesramnost!

ginil je. Peter Galačin, profesor na jezuitskem učilišču v Mecu na Nemškem je zapeljal hčerko kraljevega guvernerja (namestnika) a zasačili so ga in guverner mu je pustil — ušesa udrezati. Ravnatelj učilišča v Monte Pulcami na Italjanskem je imel ljubavno zvezo z dvema sestrama, njih brat je temu prišel na sled in to naznanil oblastniji. Vršila se je takoj preizkava zavoda in spravile so se na dan tako gnusne stvari, da je splošno ogorčenje vse kutarje pregnalo. Slovitega doktorja svetega pisma Friderika Sommermana pozvali so v Lucern na Švicarskem, da bi izgnal hudiča iz neke obsedene nune, a kako je ta znal hudiča rotiti, pokazala je v gotovem času živa posledica rotenja.

Glasoviti oče Koton, spovednik kralja Henrika IV. je imel v Avinjonu na Francoskem z neko nuno tako nesramno zvezo, da se je celo mesto nad tem spodtikalo. Oče Majaj je z neko lepo mlinarico tako čednostno živel, da so se leta 1610 celo „sejmarice“ v Parizu zahvalile družbi Jezusovi za tak „lep vzgled“. Ravno tako vzgledno je bilo življenje Petra Renje, Štefana Petiot, Antona Palomo, Janeza Adam, ki je v samostanu sv. Makarija nuni Uršuli tako natančno kazal izvršitev nekega dejanja, kakor tega niti kak anatom ne bi mogel storiti natančneje. Očeta Ribera, spovednika Karola Boromejskega, nadškof v Milanu, katerega je zavoljo prevelikega dopadajenja nad mladeniči papež Pij IV. iz Milana izgnal.

Stekel pes je vgriznil v Metliki in okolici več oseb, med njimi nekoliko otrok, ki so vse odšle že na Dunaj.

Nestel Vindišer je nastopil svojo dolgo, osem-mesečno kazen. Mladi mož je bolan in se je dozdej zdravil v Dalmaciji. Kaznovan je zaradi tujih napisov na slovenskih tleh.

Popravek. Hišo gospe Žagar je kupil g. Josip Vadnu in ne Vagnič, kakor smo poročali. V tej bo otvoril na novo urejeno kolarnico. Priporočamo to domače podjetje vsem Notranjcem!

Narodno gospodarstvo.

Osuševanje ljubljanskega barja, se bo kmalu pričelo. Država, dežela in privatni udeleženci bodo vdeleženi pri podjetju. Proračun je stavljen na 10 do 12 milijonov kron. Ponudbe za oddajo dela so se že vršile. Najprej se ima poglobiti Ljubljana za dva in pol metra in Grubarjev prekop in napraviti prekope za odtok vode iz barja v Ljubljano. Najnižjo ponudbo za ta dela je stavila stavbinska družba za alpske dežele v Celovcu, izvršila bi jih za 3,276.000 K, stavbinska družba Union na Dunaju zahteva 3,430.000 K, Bus in drug v Curihu 3,470.000 K, Redlih in Berger na Dunaju 4,122.000 K, tvrdka Lončarič 4,136.000 K, Janiš in Šnel v Ljubljani 4,417.000 K, Martelano v Trstu 4,496.000 K.

Kranjsko vino v Pragi. Izvoz naših, zlasti vipavskih vin na Češko in na Moravsko čedalje bolj raste in se bode gotovo še bolj razvil, ko se bodo vinogradniki poprijeli pravičnega kletarjenja. Prva vipavska vinarska zadruga je ustanovila v Pragi že zalogo svojih vin in v kratkem otvori tam svojo lastno vinarno v sloveči, starodavni patricijski hiši „u Vejvodů“ (pri vojvodi). Da se češko občinstvo, zlasti pa vinski trgovci, vinarnarji in gostilničarji še bolj seznanijo z našimi vini, zlasti pa da se informirajo, kje in kakšne vrste vina na Kranjskem rasto, priredi novomeška podružnica kmetijske družbe kranjske v Pragi od 29. t. m. do 6. junija deželno razstavo kranjskih vin s pokuševanjem istih. Te razstave se vdeleži kakih 25 naših najboljših vinskih producentov in zadrug, ki razstavijo 30 do 40 vrst vina iz raznih krajev, tako, da bodo vsi tipi naših vin zastopani. Vse priprave so že v tiru in lokal že najet, vina se pa odpošljejo že 10. t. m. v Prago. Razstavo in pokuševanje bo vodil na lici mesta osebno g. vinarski nadzornik B. Skalický, ki bo dajal interesentom tudi strokovna pojasnila in informacije glede nakupa vin itd. Upajmo, da ta prireditev znatno pripomore k povzdigi eksporta naših domačih vin, ki gredo letos že tako težko v denar. Gotovo bodo tudi vsi merodajni faktorji to važno prireditev vsestransko podpirali.

Hranilnica in posojilnica na Dobračevi je imela prve 4 mesece po novem letu 1909 že 293.667.76 K prometa, kar je za posojilnico na deželi veliko in dokazuje,

da je bila nje ustanovitev nujne potrebe. Posluževali naj bi se je vsi domačini, da bo dobiček preostal doma, ker imamo toliko vsakojakih nujnih potreb za urediti. Drugi zavodi nam od svojega preostanka ne bodo ničesar dali, dobiček naše hranilnice pa se bo brezdvomno porabil doma.

Na koga se bodo pozneje vina pošiljala, še ni določeno, za sedaj se pošljejo, kar je naših vin, na gospoda Hrovatina, ki ima tam, kakor znano, zalogo vipavskih vin. Odpošlje se sodčke po 50 - 60 litrov. Na sodčku mora biti razvidno s pomočjo od zadaj prilepljenega listka ime pošiljalca in kraj (odpravni). V teku tega tedna se določijo še ostali pogoji glede direktnih pošiljatev.

Mrčesa v kurniku. Z rokami se vrže več dni zaporedoma apnen prah na zidovje kurnika. Potem se tla pometejo. Golazen izgine popolnoma.

Gnojenje popka pri teletih je posledica okuženja vsled nesnažnosti. Žival se na tleh okuži. Da se bolezen prepreči, je treba posebne snažne nastelje. Kravje vime naj se umije z vodo, kateri se je primešalo malo karbolineja. Črevesnik moramo prevezati s čistim trakom, katerega smo vtaknili v vodo, kateri smo primešali malo karbolineja. Zdravljenje te bolezni je zelo težko, mnogokrat brezuspešno.

Varujmo drevesa! Da ohranimo sadno drevje zdravo, namažimo na jesen debla z zmesjo ilovice, pepela, saj in ugašenega apna. Zmesi je treba priliti toliko vode, da se lahko maže s čopičem. Gobe se odstranijo po zimi; rane pa se zamaše s smolo. Na spomlad odstranimo zmes z žičnato krtačo (pri jablanah s slamo). Nato se odstrani koža, ki se že lupi, mah itd. Posebno je paziti, da se odstranijo listi, kjer žive gosonice, bolhe itd. Najbolje je, da zažgemo tako listje. Da uničimo mah, jajca žuželk i. dr. na drevesnem deblu, umijmo deblo s sodo-vodo (pol kile sode v 30 litrih dežnice.)

Ne v Ameriko. C. kr. nižjeavstrijsko namestništvo je pred kratkim poslalo sledečo okrožnico: Mnenje, da so se razmere v Zjedinjenih državah zboljšale, je povsem napačno. Res je sicer, da se je jela severno-amerikanska industrija počasi dvigati, vendar se razmere pri narodnem gospodarstvu v Uniji še niso zboljšale in se najbrže tudi v nastopnih mesecih ne bodo. Službo dobe sedaj le ženski posli, predvsem če so zmožni angleškega ali nemškega jezika. V nekaterih državah, kakor v Ohio, Illinois, Minesota in Dakota dobe službo še delavci na farmah. Ni pa misliti, da bi dobili zaslužek rokodelci in drugi izučeni delavci. Število brezposelnih avstrijskih delavcev je veliko in njihov položaj je slab. Pod takimi okoliščinami se pred izselitvijo v Zjedinjene države resno odsvetuje. Če se bodo gospodarstvene razmere zboljšale, se bo pravočasno naznanilo.

Hrošči. Topli dnevi koncem aprila so privabili nenavadno veliko hroščev na dan. Vsak kmetovalec vé iz lastne skušnje, koliko škode naredi ta mrčes pri sadnem drevju in po gozdih. Treba jih je torej pridno

pobirati. To se zgodi najbolje zjutraj, ko so hrošči še omamljeni. Hrošče poparimo z vrelo vodo in jih dajmo kokošim ali prasičem, ki jih prav radi žro. Pobirati pa je treba hrošče vsak dan. Koliko se lahko doseže s pobiranjem, kaže dejstvo, da so na Nemškem v provinciji Saksonsko v enem letu nabrali 30.000 centov teh žuželk (okrog 1520 milijonov hroščev).

Sueški prekop.

Dne 25. aprila 1909 je preteklo 50 let, kar se je začelo delo za Sueški prekop, ki je tako velikanskega pomena za svetovni promet. Že v prastarih časih so se ljudje bavili z mislijo zvezati Sredozemsko morje z Rdečim morjem in štiristo let pred Kristom so Egipčani napravili prekop med reko Nil in Rdečim morjem, a tekom časa ga je zasul pesek. V šestem stoletju pred Kristom je bil zgrajen nov prekop med to reko in tem morjem in je služil prometu približno 500 let, a tudi ta pot je bila pozneje zanemarjena. Sedemsto let po Kristu se je še enkrat zvezala reka in morje, a ta prekop so zasuli iz neznanih vzrokov. Skozi 1100 let od tedaj ni bilo nikakršne vodne zveze več med Sredozemskim in Rdečim morjem. Podjetnim duhovom tudi pozneje ta misel ni dala miru, a do izvedbe le ni prišlo; tako je n. pr. tudi Napoleon premišljeval, kako bi se dala uresničiti, a inženir Leper, kateremu je poveril raziskovanje, je označil načrt kot neizvedljiv, ker je pomotoma izračunal, da morska gladina Rdečega morja leži 9.908 metrov višje od morske gladine Sredozemskega morja, da torej direktne zveze med morji ne more biti. Ko se je pozneje dognalo, da je to mnenje zmota, so se zopet začeli lotevati načrtov. Od leta 1847 do 1855 je preiskal avstrijski podanik Negreli z velikim uspehom ozemlje, po katerem naj bi se izpeljal prekop. Imenovan je bil za glavnega nadzornika vseh del za Sueški prekop, a smrt ga je prehitela še predno se je bil zamogel lotiti dela. Ta mož zasluži, da se ga s častjo spominjamo ob praznovanju petdesetletnice Sueškega prekopa. Navadno se namreč imenuje le ime Francoza Ferdinanda Lesepsa, ki je načrte prenovil in izpeljal. Leseps je prišel leta 1854 na povabilo kralja v Egipt ter je že čez dve leti izdal knjigo o svojem raziskovanju. Leta 1856 je dobil koncesijo za zgraditev prekopa in je nameraval s pomočjo egipčanske vlade izpeljati svoj načrt. Tedaj pa so se oglasili Angleži češ, da je to nova konkurenčna pot na morju, ki ima namen škodovati njihovem pomorskem prometu in preprečili so podporo.

Leseps pa se ni dal oplašiti, sklenil je zgraditi velikansko delo s privatnimi sredstvi. Njegov tozadevni oklic je našel nenavaden odmev, 200 milijonov kron mu je bilo takoj stavljenih na razpolago, in tako je pričel delo. Tudi kedive je pokupil mnogo akcij, da je omogočil podjetje. Družba podjetnikov je dobila za dobo 99 let pravico do izključne uporabe prekopa, po preteku tega časa pa postane podjetje last Egipta.

Pogumnemu možu so se stavile vsakovrstne zapreke, ki pa jih je vse premagal. Tako so n. pr. za dobavo pitne vode za 25.000 delavcev, leta 1862. morali uporabljati od 1800 veljblodov, ki so jih imeli na razpolago, 1600 za prinašanje vode in stroški za dobavo vode so znašali 8000 frankov na dan. Prekop, ki ima dolžino 160 kilometrov, širine od 60 do 100 metrov in je globok 8 metrov je bil dogotovljen 18. marca 1869 leta. Veljal je 380 milijonov frankov. Otvoritvena slavnost, katere so se udeležile vse kulturne države, je bila tako veličastna, da je veljala samo kediva 20 milijonov frankov.

Podjetje se je izplačalo. Že v tretjem letu obstanka je bilo dobička 1.6 milijona mark in danes nese prekop že 90 do 100 milijonov mark na leto. Prekop se je pozneje moral še poglobiti, kar je veljalo okroglo 200 milijonov, globok je sedaj 9 in pol do 10 metrov. Danes niso Francozi več gospodarji prekopa. Angleži so si, ko je bil kedive v denarni stiski, z nakupom njegovih akcij pridobili skoro ves upliv na prekop in so si osvojili s tem zopet del svetovnega gospodarstva.

Po svetu.

Rumunski kralj Karol je praznoval 70letnico. Žena mu je poklonila v dar pesem: Breme sedemdesetletnega. Osebno mu je med drugimi čestital nemški prestolonaslednik, ki se je ob povratku iz Bukarešte vstavil pri našem cesarju na Dunaju. Karol je rodom nemški princ Hohencolern, izvoljen je bil l. 1865 za rumunskega kneza. Leta 1877 se je vdeležil rusko turške vojne kot poveljnik rumunskih čet pri Plevni, l. 1881 je bil kronan za rumunskega kralja. Njegova žena Elizabeta, rojena princesa Vid, je dobrotnica in podpira umetnosti. Znana je tudi kot pesnica z imenom Karmen Silva. Edini otrok jima je zgodaj umrl — nežno žalujoče pesmi pričajo o obupnosti materinega srca.

Zastrupljenje po mrliču. 18letna Idka Kordi v Budapešti se je sklonila predno so pokrili krsto umrle matere še enkrat k njej in jo poljubila. Naenkrat ji je postalo slabo in bila je mrtva, predno so mater pokopali.

Morilec Sičinski je pred porotniki pripoznal, da je on umoril strupenega sovražnika svojega naroda, katerega bi bil vsak drugi, ki bi poznal tolike razmere. Porotnikom je rekel: „Na vas ne stavim nikakih prošenj ali zahtev. Porotniki s sodniki v svoji lastni zadevi me morate in bodete obsodili, ker sem Vam ubil Vašega političnega vodjo ter mojega in celokupnega naroda smrtnega sovražnika. Končal sem in nimam več povedati.

Novih deset zapovedi. (Iz ameriškega časopisa „Glas Svobode“). 1. Kar lahko danes storiš, ne odlašaj na jutri. 2. Za kar lahko sam storiš, ne nadleguj svojega bližnjega. 3. Nikoli ne zapravi denarja, katerega še nisi zaslužil. 4. Stvari, katera ti ne ugaja, ne kupi, ker je poceni. 5. Ceni poštenost bolj kot glad, žejo in mraz. 6. Nikoli se ne kesaj, ker si premalo

jedel. 7. Nič ni mučno in neznosno, kar radovoljno storiš. 8. Vsako stvar zagrabi pri gladkem koncu. 9. Ne poželi svojega bližnjega žene in ne čitaj časopisa, na kojega je drugi naročen. 10. Nosi svojo torbo (grehov) vedno pred seboj, ono drugih ljudi na hrbtu.

Cigani so pokradli v Suhoplatih nad Kamenci mnogo vina, še več ga pa polili. Cigani so silna nadloga za prebivalstvo. Zakaj ne kupi država vsakemu ciganu malo sveta in postavi kočje, kjer bi moral cigan delati in bi se ne smel odstraniti za več kot za par ur, da nakupi potrebno. Tako bi se jih lažje nadzorovalo. V črnomaljskem okraju nosi to ravnanje lepe sadove in se prijemlje ciganov kultura: otroke pošiljajo v šolo, tudi cerkveno se že poročajo nekateri.

Srečni špekulanti. Pred nedavnim časom je prodal posestnik v Draždanih neki banki nekoliko sveta za 970.000 mark. Ta posestnik je zaslužil pri kupčiji 510.000 mark. Tri mesece pozneje je banka prodala kupljeni svet nekemu arhitektu za 2.000.000 mark, imela je dobička 1.030.000 mark. Arhitekt pa je dobil še boljšega kupca, ki mu je plačal že po treh tednih 3.785.000 mark. V 2½ mesecih je torej poskočila kupna cena tega sveta od 970.000 mark na 3.785.000 mark.

Nove bojne ladje. Avstrija je primorana misliti na povečanje svoje mornarice, ker s svojimi ladjami ne more več tekmovati z drugimi državami. Že l. 1908 je poveljnik mornarice predlagal zgraditev večjih ladij. Tozadevni načrti so se že izdelali, vsaka ladja bi veljala 55 milijonov. Pomnožitev mornarice je najboljša obramba našega obrežja, ki postaja vedno večje važnosti za monarhijo.

Odlok, ki bi bil tudi pri nas potreben. V renski provinciji na Nemškem je bil izdan pred kratkim strog nalog, ki prepoveduje nastavljanje pred poukom ali med odmori takozvanih „pazljivcev“.

Dečki kuharji. Na Norveškem so uvedli v takozvanih šolarskih kuhinjah poskus, da naj se tudi dečki uče kuhati. Pri nas pa še deklet nihče ne uči kuhati.

Malo priznanja. Vsi veliki pisatelji trdijo, da je vzgajanje otrok največja umetnost na svetu in vsi odločno pravijo, da je učitelj umetnik. „Škola“ izhajajoča v Zagrebu poroča, da je pred kratkim bil umirovljen zaslužen in marljiv učitelj, ki je služboval nad 47 let kot učitelj in narodni prosvečenik, kakor največji umetnik, pa kdo je slišal kaj o njem? Nihče! Edino, da je dobil priznanje od tovarišev. In narod, za kojega je deloval nad polovico človeške dobe, narod? Nihče, nikdo ničesar! — To je učiteljeva usoda!

Na veleizdajniški proces v Zagreb je šel pogledat tudi češki učenjak, državni poslanec in vseučiliški profesor T. Masaryk. Njegovo mnenje o tem škandalu je bilo v hrvaških listih zaplenjeno. Profesor Masaryk stvar spravi na dnevni red v dunajskem državnem zboru, in sicer ima toliko tvarine, da bo njegov govor trajal več ur. Banu Rahu združeni Srbi in Hrvatje lahko postavijo spomenik za pospeševanje jugoslovanske sloge.

Obsojen na lastno prošnjo. Dne 15. marca je sodnik v Nev-yorku obsodil tatu na lastno prošnjo v 60 dnevni zapor. Tomaž Reili, 51 let star, se je moral zagovarjati radi tatvine 35 klopčičev vrvi. „Zakaj ste vzeli te klopčiče vrvi?“ ga je vprašal sodnik. „Zato ker sem stradal,“ je odgovoril Reili. „A vrvi vendar ne morete jesti?“ „Ne, tudi ni bil to moj namen. Ukradel sem jih le zato, da bi bil aretiran, obsojen in da bi me oddali v zavod, kjer bi imel zdravniško pomoč in trikratno jelo na dan.“ „Za koliko časa hočete biti zaprti?“ „Šestdeset dni.“

Zakon o pijanstvu. — Vladni načrt zakona o pijanstvu bo določal v glavnem: I. Kogar se v teku enega polletja ponovno pijanega zaloti na javnem prostoru, se kaznuje z zaporom od enega dneva do štirih tednov, ali z globo od 100 kron. II. Dolgovi za opojne pijače so neizterljivi v slučaju, ko krčmar da na up takemu, ki ima še pri njem stari dolg. III. Krčmar, ki daje ali pusti dajati pijačo pijanemu človeku, se kaznuje z zaporom do 6 tednov ali z denarno globo od 10 do 500 kron.

Nove kroglice. Za peštvo (infanterijo) se uvedejo nove kroglice, ki bodo na koncu špičaste. Zopet nov napredek v korist človeštva.

Zanimiva števila. Uradnik državne blagajnice je po dolgih študijah prišel do jako zanimive iznajdbe, ki bo našla v raznih denarnih zavodih tople zagovornike. Na podlagi te matematične posebnosti se lahko izplača vsak znesek do 1000 K, da ni treba nobenega zavoja načeti oziroma razdejeti. V teh zavojih morajo bili ti-le zneski:

1
2
4
8
16
32
64
128
256
489

1000

Zgled: Hočemo izplačati znesek 799 kron, vzamemo te-le zavoje: 489, 256, 32, 16, 4, 2.

Avstrijska kultura v Bosni. Avstrija je v teku časa ustanovila v Bosni 266 orožniških postaj z 2300 orožniki in 230 šol s 566 učitelji. Ena šola pride na vsakih 182 km², a mnogo otrok ima do najbližje šole večkrat 15—20 km. Razmerje med učiteljstvom in orožništvom je 1:4.

Usoda cesarske hčere. Grofico La Pomjer, hčerko Napoleona III. so našli policaji v njenem stanovanju na pol izstradano na gnjusnem ležišču, okrog katerega so podgane trgale šope bankovcev. Zblaznelo revico so odpeljali v bolnico.

Čuden zakon. Pred kratkim sta zapustila hiralnico v Genevi 72 leten mož in 92 letna ženska ter se

poročila. Stari „mladi“ par si je vzel stanovanje v mestu, kjer sta hotela otvoriti prodajalnico. Sreča ni trajala dolgo. Starka se je vrnila v hiralnico in zapuščeni soprog je vložil tožbo za razveljavljenje zakona.

Za kratek čas.

Zvestoba. „Kupil bi psa, ko bi vedel, da je zvest.“ — „Ta pes — da ne bi bil zvest! Prosim Vas — desetkrat sem ga že prodal in še vselej mi je prišel nazaj!“

A: „Kaj bi ti naredil, ko bi našel 30.000 kron, Cene?“ **Cene:** „Prav nič.“

Tudi nekak koledar. **A:** „Katerega pa je danes?“ **B** (pogleda v denarnico): „Mislim, da je dvajsetega.“ **A:** „Zakaj pa gledaš v denarnico?“ **B:** „To je moj koledar. Moja denarnica ima dva predala. Od prvega do desetega je na desni strani zlato, na levi srebro. Od desetega do dvajsetega je na desni srebro na levi nič. Od dvajsetega pa do konca meseca pa ni nič niti na desni niti na levi.“

Loterijske številke.

Dunaj, 24. aprila 70 41 72 17 62
Brno, 28. aprila 85 34 36 80 63

Zahvala.

Po dve in pol letnem bivanju v Žireh, se mi je ljudstvo tako prikupilo, da sem se s težkim srcem odtod ločil. — Pozabil ne bom Žirovcev nikdar, ker so me vzlic temu, da sem bil med njimi kakor tujec podpirali, za kar se jim na tem mestu najiskrenejše zahvaljujem. Prav žal mi je, da sem se moral ločiti.

Ker se mi ni bilo mogoče osebno pri vseh Žirovceh posloviti, kličem na tem mestu vsem krepki Na zdar, z vljudno prošnjo, da se blagovolite spomniti, kadar pridete v Idrijo.

Andrej Lipušček,
gostilničar.

Zahvala.

„Slapenska posojilnica v Vipavi“ je blagovolila podariti 20 kron „Napredno-izobraževalnemu društvu v Vrabčah-Velkempolju“.

Za ta velikodušni dar se podpisana v imenu društva najiskrenejše zahvaljujeta

Anton Nabergoj, **Leopold Seražin,**
t. č. blagajnik. t. č. tajnik.

Slab želodec ne prebavi ničesar

ter povzročuje, da smo brez pravega teka, da boli želodec, da nam je slabo, da boli glava. Prav gotovo pomagajo proti temu

Kaiserjeve Metine Karamele.
Zdravniško preizkušene.

To sredstvo oživilja, pomaga prebaviti in krepi želodec.

Zavitek 20 in 40 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: **J. Hus,** Vipava; **F. Bakarčić,** Postojna; **A. Bohinc** in **U. pl. Trnkóczy,** Ljubljana; **K. Andigajne,** Novo-mesto; **D. Pirc,** Idrija.

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

kašeljhripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu
naj kupi zdravniško priporočene**Kaiserjeve** prsne karamele

s 3 smrekami.

--- 5500 notarsko priznanih izpričeval. ---
Zavitek 20 in 40 h. Škatlja 80 h.Dobivajo se v sledečih lekarnah: **J. Hus**, Vipava; **F. Bakarčić**,
Postojna; **A. Bohinc** in **U. Trnkóczy**, Ljubljana; **K. Andigajne**,
Novomesto; **D. Pirc**, Idrija.**FRANC KRAIGHER**krojaški mojster v Ljubljani
Kongresni trg 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno!

== Postrežba točna. ==

**Rodoljubi, podpirajmo le do-
mače trgovce in obrtnike!**V korist „Družbe sv. Cirila in
Metoda“**ČEŠKO PIVO**Češke delniške pivovarne v
Č. Budejevicah

■ ■ ■

Zalogi za Notranjsko:

Postojna Trnovo
na Kranjskem.**Zastopnik**valjčnega mlina **Vinka Majdiča** iz Kranja
Slavoj Jenko ima zaloge za odjem na debelo
v Trnovem in Podgradu.

== Trgovci: „Svoji k svojim.“ ==

Trpežni folcnavadno strešno opeko „Kavljar“ in
zidno opeko izdeljuje ter ima v zalogi**Karol Jelovšek**

c. in kr. dvorni založnik opek na Vrhniki.

NAZNANILO!Slav. občinstvu naznanjam, da se nahaja moja
delavnica od 1. maja nadalje v hiši g. Kat. Kenda
(prej c. kr. okr. glavarstvo).Obenem priporočam svojo veliko zalogo ur, verižic,
uhanov itd., posebno pa birmska darila po najnižji ceni.

Spoštovanjem

MATIJA PETRIČ, urar v Postojni.**Proda se****I fotografični aparat** 13 × 18 (stativ) za vsa-
kočasno fotografiranje z vsemi potrebščinami. Dalje
I povečalni aparat z acetilensko razsvetljavo
za povečanje slik od 10 do 50 cm.Poizve se pri upravnistvu „Notranjca“, Ljubljana,
Breg 12, pod šifro „120“ do 11. t. m.

Odvetnik

DR. FRAN NOVAKuljudno naznanja, da je **premestil in**
otvoril svojo**odvetniško pisarno**Dalmatinova ulica števil. 3 (poleg
kmetske posojilnice).

Nova slovenska trgovina!

Lenasi & Gerkmán, Ljubljana.

Priporoča za pomlad in poletje: Najnovejše kamgarne in druga sukna za moške obleke. =
 Novosti raznega volnenega blaga za ženske obleke in bluže. Najrazličnejših vrst batisti, sateni,
 kambriki. = Velika zaloga perilnega blaga, šifona, gradelna, blaga za rjuhe in platna vseh
 vrst. = Fine garniture, odeje, preproge in zavese. = Solidne cene in točna postrežba!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %

V kmečki posojilnici je naloženo že **nad 15 milijonov kron.**

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.

Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 — dopoludne. —

☉ ☉ ☉

Obrestuje hranilne vloge po 4 3/4 % od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5 1/2 % in amortizaciji najmanj 1/2 %, na osobni kredit po 6 %.

☉ ☉ ☉

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.